

Blomstertak
Nyveien 62
1430 ÅS

Trondheim, 6.12.2016

Deres ref.:
16S5A407

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/5893

Saksbehandler:
Esten Ødegaard

Tillatelse til utsetting av gravbergknapp og sibirbergknapp i Oslo kommune

Miljødirektoratet gir tillatelse til utsetting av gravbergknapp og sibirbergknapp til bruk på et tak i Kongeveien 24 i Oslo, jf. forskrift om fremmede organismer § 10. Tillatelsen gis på vilkår av at plantematerialet håndteres slik at spredning av de to planteartene forhindres.

1. Om søknaden

Det vises til søknad datert 28.06.2016, der foretaket Blomstertak, ved Kristin Pedersen, ber om tillatelse til utsetting av vegetasjonsmatter som inneholder gravbergknapp (*Phedimus spurius*) og sibirbergknapp (*Phedimus hybridus*) på et 250 m² stort tak i Kongeveien 24 i Oslo. Det to planteartene skal innføres fra Sverige, og skal benyttes som dekke på tak. Vegetasjonsmattene består av totalt 9 arter.

Søker oppgir at taket ikke ligger i nærheten av sensitive områder, og at mattene legges ut på et flatt tak med en 30 cm høy kant som vil redusere spredning.

2. Det rettslige grunnlaget

Formålet med forskrift 19. juni 2015 nr. 716 om fremmede organismer (forskriften) er å hindre innførsel, utsetting og spredning av fremmede organismer som medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet, jf. forskriften § 1.

Innførsel, utsetting og omsetning av gravbergknapp og sibirbergknapp er i utgangspunktet forbudt, jf. forskriften §§ 5 og 9, jf. vedlegg I. Forbudet gjelder likevel ikke "innførsel, utsetting og omsetning til/på grønne tak", jf. merknadene i vedlegg I. Det kreves ikke tillatelse for innførsel av disse artene til bruk på grønne tak, jf. forskriften § 7, jf. § 6. Det kreves imidlertid tillatelse for utsetting av gravbergknapp og sibirbergknapp på grønne tak i kommuner med forekomst av naturtypen åpen grunnlendt kalkmark i Oslofeltet, herunder Oslo kommune, jf. forskriften § 10, jf. § 11 første ledd bokstav c, jf. vedlegg V. Miljødirektoratet kan, etter søknad, gi tillatelse til dette.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer i vurderingen, jf. naturmangfoldloven § 7. Det kan ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at innførselen eller utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 tredje ledd. Vurderingen av om det skal gis tillatelse etter forskriften, skal ikke omfatte hensyn til planters, dyrs og menneskers liv og helse som ivaretas av smittevernloven og matloven, jf. naturmangfoldloven § 32 tredje ledd. Miljødirektoratet skal vurdere og fastsette de vilkår som anses nødvendige for å hindre uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 fjerde ledd.

3. Miljødirektoratets vurdering

Artsdatabanken vurderer i *Fremmede arter i Norge - med norsk svarteliste 2012* gravbergknapp til å utgjøre svært høy økologisk risiko. Gravbergknapp er en flerårig sukkulent plante som stammer fra Øst-Europa til Kaukasus, og som formerer seg med frø samt med løsrevne skuddbiter som kan fraktes med bl.a. dyr. Artsdatabanken peker på at arten også kan spres ved at skuddbiter fraktes med havstrømmer. Arten sprer seg raskt vegetativt og kan ha en dekningsgrad på opp imot 100%. Den kan fortrenge andre arter på strandberg, knauser og åpen grunnlendt mark. På Hovedøya i indre Oslofjord er det færre rødlistede arter, som aksveronika (*Veronica spicata*), nikkesmelle (*Silene nutans*) og smaltimotei (*Phleum phleoides*), der gravbergknapp er tilstede, sammenlignet med steder der den er fraværende. Artsdatabanken oppgir at arten må ses på som problematisk i områder med grunnlendt kalkmark, spesielt i Oslofeltet fra Oslo og sør til Grenland.

Sibirbergknapp er også vurdert til å utgjøre svært høy økologisk risiko i *Fremmede arter i Norge - med norsk svarteliste 2012*. Arten stammer fra Ural, og er i likhet med gravbergknapp en flerårig sukkulent plante som er i stand til å danne heldekkende matter. Den er i en langsom spredningsfase, og sprer seg i hovedsak ved vegetativ vekst og utkast fra hager ut over åpen grunnlendt mark både på kalkrik og kalkfattig grunn. I indre Oslofjord er den ikke et like alvorlig problem som gravbergknapp, men på noen øyer okkuperer den store felter av åpen grunnlendt kalkmark, og fortrenger truede stedegne arter som aksveronika, den prioriterte arten dragehode (*Dracocephalum ruyschiana*), smaltimotei og nikkesmelle.

Miljødirektoratet kjenner ikke til risikovurderinger som spesifikt vurderer spredning av disse to artene fra grønne tak. Begge artene produserer små frø som bl.a. kan spres med vind. Med bakgrunn i at plantene, ved utsetting på det omsøkte hustaket, vil befinne seg 7-8 meter over bakkenivå, vil noe vindspredning av spiredyktige frø av begge artene fra taket kunne forventes. I tillegg vil også spiredyktige plantedeler, inkludert skudd, kunne spres fra taket i forbindelse med kraftig vind. Noe spredning av frø og plantedeler med fugler kan ikke utelukkes. Videre vil frø og plantedeler kunne spres med avrenningsvann fra taket, i forbindelse med kraftig nedbør. En 30 cm høy kant rundt taket kan forhindre noe av spredningen, men den vil ha liten effekt på spredning med fugler eller avrenningsvann, og vil sannsynligvis heller ikke forhindre vindspredning i forbindelse med kraftige vindkast.

Selv om antallet planter av de ulike artene i vegetasjonsmattene, ifølge søker, i utgangspunktet sannsynligvis er noenlunde lik, kan dette endres over tid. Miljødirektoratet anser derfor at det må tas høyde for at gravbergknapp og/eller sibirbergknapp på sikt kan komme til å utgjøre en stor andel av vegetasjonen på taket. Et tak på 250 m² der gravbergknapp og sibirbergknapp samlet utgjør

rundt 20% av plantedekket eller mer, vil etter Miljødirektoratets vurdering over tid innebære et relativt stort omfang av spredning av spiredyktige frø og plantedeler.

Det er grunn til å anta at størstedelen av spredningen av frø eller spiringsdyktige plantedeler vil skje til områder som ligger i umiddelbar nærhet til huset. I områdene rundt huset er det et relativt stort innslag av åpen ubebygd mark, og det er ikke usannsynlig at en andel av frøene og plantedelene som spres fra taket kan gi opphav til nye populasjoner av sibirbergknapp og gravbergknapp her. Etter Miljødirektoratets vurdering vil en slik etablering imidlertid ikke påvirke sårbare naturområder.

Innenfor en avstand på ca. 200 m til ca. 1 km, ligger det bl.a. flere mindre dammer med forekomster av amfibier (B- og C-verdier, dvs. viktige og lokalt viktige naturtyper), et statlig sikret friluftsområde og en gråor-heggeskog (Voksen v/Bogstad. B-verdi). Det kan ikke utelukkes at spredning fra taket kan gi opphav til nye populasjoner av sibirbergknapp og gravbergknapp i, eller i tilknytning til, disse områdene. Miljødirektoratet anser imidlertid at sannsynlighet for slik spredning og etterfølgende etablering er lav, at konsekvensene for biologisk mangfold ved etablering av enkelte planter i disse områdene er relativt små, og at risikoen for uheldige følger for biologisk mangfold i disse områdene dermed er lav.

Omlag 1 km nord-vest for utsettingsstedet, ligger en slåttemark på 5,2 dekar (Måltrostveien. C-verdi). Gravbergknapp er ifølge Artsdatabanken observert på slåttemark, og planten påvirkes ikke negativt av slått da den vokser under skjæreflaten. En spredning og påfølgende etablering i dette området vil være uheldig. Den begrensede størrelsen samt avstanden til området, innebærer imidlertid at sannsynligheten for at taket i Kongeveien 24 skal gi opphav til nye populasjoner av gravbergknapp eller sibirbergknapp i slåttemarka i Måltrostveien er svært lav, og Miljødirektoratet anser derfor at risikoen for uheldige følger for biologisk mangfold i denne slåttemarka som følge av utsettingen er lav.

Det ligger flere viktige naturtyper og verneområder i en avstand fra ca. 1 km eller mer fra utsettingsstedet, herunder Maridalen landskapsvernområde, Hengesåsen naturreservat, Dronningsberget naturreservat, Blankvann landskapsvernområde og Karusspytten naturreservat. Spredning av frø eller plantedeler fra sibirbergknapp og gravbergknapp til disse områdene, og påfølgende etablering, kan ikke helt utelukkes og vil kunne være uheldig, men Miljødirektoratet anser at sannsynligheten for etablering i ett eller flere av disse områdene er svært lav, og at risikoen for uheldige følger for biologisk mangfold i disse områdene som følge av utsettingen derfor er lav.

Spredning av frø og plantedeler fra tak med gravbergknapp og sibirbergknapp kan også tenkes å skje med avrenningsvann fra taket, eller ved at frø og plantedeler på annen måte spres til sjø eller vassdrag og fraktes videre. Avstanden til større vannforekomster er imidlertid såpass stor at sannsynligheten for slik spredning vurderes som lav.

I tillegg til spredning fra det ferdigstilte taket, vil etablering, vedlikehold og riving av taket kunne gi opphav til spredning av hele planter, plantedeler og frø fra de to artene. Miljødirektoratet anser at denne risikoen vil kunne avbøtes gjennom vilkår i tillatelsen knyttet til håndtering av plantematerialet, jf. naturmangfoldloven § 12, og ved grunneiers forpliktelse til å opptre aktsomt

for å forhindre uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 18 samt grunneiers tiltaks- og varslingsplikt, jf. forskriften § 19.

Basert på ovenstående vurderinger, anser Miljødirektoratet at utplantingen av sibirbergknapp og gravbergknapp i forbindelse med etablering av et grønt tak på om lag 250 m² i Kongeveien 24 i Oslo, vil utgjøre lav risiko for uheldige følger for biologisk mangfold.

Kunnskapsgrunnlaget som er lagt til grunn i denne saken, omfatter først og fremst Artsdatabankens risikovurderinger av de omsøkte artene, kartfestet informasjon i Naturbase, faktaark om nærliggende naturtyper og naturreservat, handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Akershus, samt søkers opplysninger i søknaden og over telefon. Dette kunnskapsgrunnlaget er etter Miljødirektoratets vurdering tilstrekkelig, jf. naturmangfoldloven § 8, og føre var-prinsippet (naturmangfoldloven § 9) kommer dermed ikke til anvendelse i denne saken.

Da tiltaket ikke påvirker naturmangfoldet i nevneverdig grad, jf. naturmangfoldloven § 8, foretas det ingen nærmere vurdering av §§ 10-12.

4. Vedtak

Miljødirektoratet gir Blomstertak, ved Kristin Pedersen, tillatelse til å plante ut vegetasjonsmatter som inneholder gravbergknapp og sibirbergknapp på et 250 m² grønt tak i Kongeveien 24, Oslo, jf. forskrift om fremmede organismer § 10, jf. § 11 første ledd bokstav c, jf. vedlegg V. Vedtaket gis på følgende vilkår:

1. Ved etablering av taket, skal plantematerialet håndteres på en slik måte at spredning av gravbergknapp og sibirbergknapp forhindres.
2. Blomstertak skal orientere grunneier om den risiko for uheldige følger for biologisk mangfold som gravbergknapp og sibirbergknapp utgjør, og om hvordan grunneier, bl.a. ved vedlikehold og eventuell riving av taket, bør håndtere plantematerialet for å forhindre spredning av disse to artene.

Miljødirektoratet viser for øvrig til at virksomheter som driver med innførsel, omsetning, hold eller utsetting av fremmede organismer, skal etablere og dokumentere internkontroll, jf. forskriften § 26. Dette betyr bl.a. at virksomheten skal ha rutiner for å sikre at krav i forskriften og tillatelser blir overholdt, rutiner for å følge opp avvik og for å hindre gjentakelse av avvik, rutiner for å sikre at ansatte har kunnskap om og overholder vilkår gitt i tillatelser, og opplysninger om hvem som er ansvarlig for at rutinene blir overholdt. Internkontrollrutiner vil bidra til å unngå eller begrense skade på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 12.

Dette vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker etter at dette brevet ble mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Eventuell klage sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Bjarte Rambjør Heide
seksjonsleder